

DEBRECZENI SZEMLE

IRODALMI, SZÍNHÁZI, ZENEI ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . . . 12 korona.
Fél évre . . . . . 6 „
Negyed évre . . . . . 3 „
Vidéki előfizetők bélyegköltése egész évre 2 K.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

SZATHMÁRY ZOLTÁN.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Simonffy-utca 1/c
földszint balra. (Piac felől 3-ik ajtó.)

Hirdetések feladhatók a városi nyomdában Dózsa
György könyvelő kezeihez is.

LINOLEUM ÁRUHÁZ. LINOLEUM ÁRUHÁZ

TELEFON 644.

PIAC-U. 58. sz. alá helyeztetett át

Haas Lipót

Linoleum, viaszosvászon s
gummiárú gyári raktára.

Végh Gyula, szücsmester

Elsőrangú modern szücsárú vál-
lalata ooooooooooooooooooooooooooooo
Kész árúban a legnagyobb vá-
laszték. — Boák és karmantyuk
dusan felszerelt raktára ooooo

Debreczenben, Szent Anna-utca 3. szám alatt

Fehértói Béla

elsőrangú és legolcsóbb
temetkezési intézete
Debrecen, Csapó-u. 4

**** Telefonszám 11—85. ****

Modern és a legjobb
VILLAMOS
berendezések rendelje meg

FÖLDVÁRI-nál

üzleti telefon 168., gyári telefon 816. Tanuló felvétetik.

Gyökerez tyukszemirtó Kárpáti-szesz kőszvény
szemölcsöt, tyukszemet csusz ellen
és bőrkeményedést azon- kiváló hatással bir. Ára 1—2 K.
nal megszünteti. — Ára **Alatus** apróvész eleni szer,
70 fillér. ***** csodás hatása. *****
Ára 1—2—4 korona. *****

A fenti szerek egyedüli főraktára és készítője

HARSÁNYI LAJOS gyógyszerháza
a „Reménység“-hez Debreczen, Csapó-u.

Orvosságot és vegyvizsgálatot
PONTOSAN KÉSZIT vvvvvv

Dr. SZELENYI, Piac-utca 30.
KOSSUTH-PATIKA. vvvvvv

HÖLGYEK FIGYELMÉBE!

Most nyílt meg Szent Anna-u. 3. sz. alatt

GOLDMARK budapesti kalapgyáros
debreczeni szalonja **MAROSSY GIZELLA**

vezetése alatt, ahol kizárólag raktára
van párizsi és bécsi eredeti modelleknek.

LEGFRISSEBB FÉRFI-DIVAT UJDON-
SÁGOK, SZALMAKALAPOK, NYAK-
KENDŐK, TENNISZ-INGEK stb. LEG-
JUTÁNYOS BESZERZÉSI FORRÁSA

Frank Testvéreknél

Piac- és Szent-Anna-utca sarok. — Telefon 749.

URANUS

E héten szen-
zációs

SZÍNHÁZ

ujmüsor!

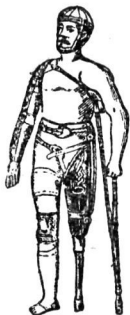

Az egykori csolnakázó tó teljesen elhanyagolt állapotban.

MOSKOVITS JÓZSEF

uri szabó divatterme ————— VÁROSI ÚJ BÉRHÁZ.

A n. é. közönség becses tudomására hozom, hogy az építkezés miatt a Piac-utcai barakban volt üzlethelyiségemet a Piac-utcai VÁROSI ÚJ BÉRHÁZBA (baloldal! 3-ik bolt) helyeztem át. Kérem továbbra a nagybecsű pártfogásukat. Kiváló tisztelettel **MOSKOVITS JÓZSEF** uri szabó. —————

KEZTYÜK, KÖTSZEREK,
BETEGÁPOLÁSI CIKKEK LEG-
NAGYOBB VÁLASZTÉKBAN:

Schön Sándor

kesztyű, kötszer- és orvosi
műszertárában

Piac-utca 26. sz. előtti barakból áthelyezett Piac-
és Csapó-utca sarkán lévő volt Kálnai-féle üzlet-
helyiségbe a BIKÁ-SZÁLLODÁVAL szemben. ++++

MATTONI-FÉLE

GISSHÜBLER

TERMÉSZETES ÉGVÉNYES
SAVANYUVIZ.

NŐI FÉRFI ÉS GYERMEKCIPIK, KALAP
ÉS URI DIVAT UJDONSÁGOK nagy választékban

GLÜCK EDE

oipó és uri divat ujonnan berendezett nagy áruházában
Debreczen, Piac-u. 22. Kossuth-u. sarkán.
OLCSÓ SZABOTT ÁRAK. TELEFON 602.

Gyógyárúk, vegysze-
rek, gummiárúk, köt-
szerek, gazdasági és
állatgyógyászati cik-
kek nagy raktára a

Központi Drogéria

DEBRECZEN,

Piac-utca, Városház-épület.

Angol és francia illatszer
»» különlegességek. ««

MIHALOVITS JENŐ

GYÓGYSZERTÁRA ÉS GYÓGYSZERÉSZETI MŰ-
LABORÁTORIUMA A „KIGYÓHOZ”.

DEBRECZEN, PIAC-UTCA 31. SZ.

VÁROSHÁZZAL SZEMBEN.

A bel- és kül-
földi gyógyszer-
különlegességek,
— hasonszervi
gyógyszerek, köt-
szerek, szépitő-
szerek — legna-
gyobb raktár a
Debreczen és vi-
... dékére. ...

ALFÖLDI TAKARÉKPÉNZTÁR DEBRECZENBEN.

Piac-utca 16. szám, saját palota.

Alaptőke 2.400.000 K. Tartalékok: 1.400.000 K. Betét-
állomány nyolcmillió korona.

Érdeklőzősségekben a Pesti magyar kereskedelmi bankkal.

Üzletágai: Takarékbetétek, csekszámlák. Váltóleszámitolás, törlesztés és
jelzálogkölcsonök. Értékpapírok vétele és eladása, tőzsdei megbízások, hitel-
levelek bel- és külföldre. Előleg értékpapírokra és árukra. Saját áruaktár,
Safe-deposit (magánletét) pénztár.

Affiliált intézetei: Kabai takarékpénztár r.-t., Nádudvari takarékpénztár
r.-t., Hajdunáási gazdasági bank r.-t., Fióktelep Vámospercs.

TÖRLEY

TALISMAN - CASINO - RÉSERVÉ

A LEGELEGÁNSABB

zacco és zsakett öltönyök, felöltők, doublé át-
meneti kabátok, szalon, smoking és frakkkülön-
legességek, ugyszintén **sikkes egyenruhák készülnek**

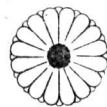
PRELOVSZKY ANDRÁS

polgári és katonai egyenruha uri szabónál ooooo

DEBRECZEN, KOSSUTH-UTCZA 4. SZÁM.

Donogán és Somossy

Debreczen, Kistemplom-bazár.

Menyasszonyi kelengye. Kész fehér-
nemű. Női divat és szőnyeg áruház.

Szabott árak. — Előzékeny kiszolgálás.

Ujruhaüzlet! Szolid, szabott árak

TAVASZI IDÉNYRE

legelegánsabb, divatos

férfi-, fiu- és gyermeköltönyök,
átmeneti kabátok, tavaszi
felöltő különlegességek leg-
olcsóbban

Balázs Jenő

férfi-, fiu és gyermekruha
áruházában szerezhető be

DEBRECZEN, PIAC-UTCA 61-IK SZÁM,

Közigazgatási Bank mellett. Megyei telefon 6—28. sz.

Mérték után megrendelt ruhák kiváló gonddal rö-
vid idő alatt elkészítettnek. — Vidéki megrende-
lések gyorsan és pontosan elintéztetnek. ooooooooo

A fehér ruhának az a kellemetlen tulajdonsága, hogy csak az igazi fiatalságon kapja meg az ifjuság fényét, a nagybokkora nő ellenben nemhogy visszafiatalítaná, hanem még korosabbá szürkíti.

Fiatal nem lehet mindenki, de okkal-móddal, bizonyos jogos csalafintaságok fortélyos fölhasználásával, koránál legalább viszonylag fiatalabbnak látszhatik a legtöbb ember. Bűnös mindenki, aki szándékosan vagy oktalanságból rútabbnak mutatkozik, mint amilyennek kellene lennie. A nem feltétlenül szükséges és elhárítható rúttság árasztója megbocsáthatatlan merényletet követ el az élet egyik legfőbb java, a világ szépsége ellen.

KRÓNIKA.

Pénzes levelek feladása.

Mernék fogadni százba, egy ellen, hogy Ön, igen tisztelt barátom, nem tud valamit. Ön nem tud *egy pénzes levelet feladni a postán*. S minthogy nem fogadhatok, mert tudom, hogy biztosan megnyerném a maga egyét az én százam ellenében, inkább megmagyarázom Önnek, igen tisztelt barátom, hogyan kell ezt a műveletet végrehajtani. Ezt az érdekes cselekedetet én a napokban tanultam meg és ha elmondom, hogy mi mindent műveltem, amíg a pénzes levelet elhelyeznem sikerült, akkor már Ön megtanulta, a pénzeslevél feladásának igen nagy titkát.

Tudvalevő dolog, hogy pénzt mindig jobb kapni, mint adni, pláne küldeni. De az ember mégsem kerülheti el, hogy hébe-hóba ilyesféle vonatkozásba ne kerüljön a m. kir. postával. Holmi megbízásból kifolyólag tegnap, vagy tegnapelőtt hatszáz korona értékben egy takarékbetétkönyvet akartam elküldeni vakinek valahová. Elmentem a postára és informáltattam magam az elküldés módozatai felől.

Megmagyarázták szépen, hogy vegyek egy pénzeslevél-borítékot, tegyem be a betétkönyvet, ragasszam le, hátul üssek rá öt pecsétet, se többet, se kevesebbet s hozzam el a postára. Megértettem, hiszen nagyon egyszerűnek hangzott ez így. Elmentem Mihályi Sámuelhez és kértem egy pénzesborítékot.

Azt mondja, hogy milyent adjon, vászon vagy sima borítékot? Mondom, majd megkérdezem a postától. Telefonálok, azt felel a posta, hogy a vászon biztosabb s ami biztos, az biztos. Jó, legyen vászon. Vettem pecsétviaszokat és gyertyát, kölcsönkértem egy pecsétnyomót és a kapott utasításhoz híven, beteszem a betétkönyvet a pénzesborítékba, leragasztom és ráütök egy pecsétet a közepire, egyet egyet a levél négy sarkára, megcímzem, rendben van, viszem a postára.

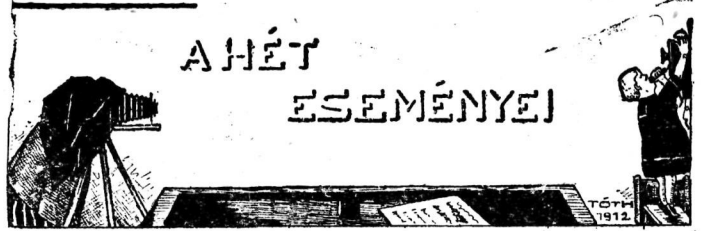
Azt mondja a kis ablaknál a fiatal ember, hogy nem jó az egész mesterség, mert a pecsét leragasztotta a levél szélét. Ugy van jól, mondom, azért pecsétviaszok, hogy ragasztjon. Nem addig ám, mondja, mert az szabályellenes, a levél szélét nem szabad érnie a pecsétnek, mert... és elmagyarázta, hogy miért.

Beláttam, hogy igaza van, hazasiettem, vettem egy új pénzesborítékot s most már szép vigyázva ütöttem rá a pecsétet 1 cm. távolságra a boríték szélétől. Vigyáztam arra is, hogy a pecsétet a felirat olvasható legyen, miért is az egyik rosszabbul sikerült pecsétmaszatot újból lepecsételtem és

ez volt a vesztém. Tudniillik a pénzeslevél ismét *szabályellenes* volt, mert egy pecséten dupla nyomás nem gilt. Nagyon szépen elmagyarázta a fiatal ember, hogy miért nem jó a dupla pecsét, igaz az is, hogy ezt már nehezebben értettem meg s szomorú szívvel állítottam be Samuhoz újabb borítékért. Az utóbb említett uri ember, már meggyanúsított egy főnyereménnyel, hogy egy délután annyi pénzeslevelet bocsátok utjára.

Szóval megvettem harmadszor is a borítékot, beletettem a takarékkönyvet és hozzáálltam a pecsételéshez. 1 cm. távolság a szélektől, egy pecséten egy nyomás, rendben van. Megcímzem a levelet, odaírom, hogy Budapest és aláhuzom, amint azt már megszoktam volt. Nézi a kisablakos fiatalember a borítékot, a széleket, a pecsétet és a nyomásokat és azt mondja, hogy rendben van. Hála Istennek, sóhajtottam fel és leesett szívemről az a bizonyos kő. Most fordít a fiatal ember a pénzeslevelen és egy diadalordítással visszaadja a borítékot szélestől, pecsétéstől, nyomásostól együtt: „*szabályellenes!* Micsoda? Hol? Miért? Üvöltök. *Nem szabad aláhuzni a Budapestet*, tiltják a szabályok, csináljam meg újból. Megköszöntem szépen, fogtam a betétkönyvet, felültem a vonatra, elutaztam Budapestre, átadtam a címzettnek személyesen. Nagyon egyszerű volt.

Ime, igen tisztelt barátom, *így kell feladni egy pénzeslevelet*.

× **A kulturpalota ügye** nálunk még mindig kicsiny főreg. Csak nem akar megnőni. Hiába sürgeti a városi muzeum, amely már alig tud a Csokonai-házban elhelyezkedni, hiába kontráz neki a Csokonai-kör, amelynek ülései, megfelelő hely hiányában valószínűs vándorölések... Évtizedek óta aluszik a kulturális törekvések eme szegény leányzója, szép emlékü *Oláh Károly* kulturtanácsos keresztleánya. Mennyi felesleges ingatlant vásároltunk össze azóta, a legképtelenebb helyeken levő viskókat is. Csak épen a kulturpalota nem épül. Mintha igazuk lenne azoknak, akik azt mondják, jól van ez így. Mert csak oda való a kulturpalota, ahol lakója is akad, ahol beköltözhetik belé a Kultura, melynek létezését Debreczenben annyian kétségbe vonják.

*

(:) **A katonaság és polgárság** közti jó viszonyt akarta illusztrálni az a custozzai csata emlékére rendezett ünnepély, amelyen a polgártársadalom igazán szép számban jelent meg. Csodálatos azonban, hogy mikor katonáék — talán most először — mindent megtettek arra nézvést, hogy a társadalom minden rétege jelen legyen ezen az ünnepen, sem a megye, sem a város nem képviseltette magát legelső hivatali méltóságával ezen az ünnepen s bizony nagyon sokan voltak a többi hivatalfőnökök közül is olyanok, akik otthon maradtak az ünnepről. E mellett végtelenül csodálkozunk azon, hogy miért nincs annyi idők óta például katonazenekarunk. Hát — ha azok hajlandóságát, akik a leghatékonyabban működhetnének

közre abban, hogy ebbeli kívánságunk teljesülhessen, — nem igyekszünk megszerezni s nem ragadunk meg minden alkalmat a katonai körökkel való jó viszonyunk fokozottabb mértékben való ápolására, akkor ne csodálkozzunk azon, ha a láthatatlan Damokles kardja közöttünk fekszik, élesen elhatárolva a katonai s polgári társadalmat egymástól. Most is jogosan panaszkodhattak katonáék, akiknek járatlanságát talán egy ilyen ünnepély rendezésében, a polgári társadalomnak némi jóindulatu segítséggel kellene korrigálni.

*

+ **A város nem jól gazdálkodik**, mondják sokan s erre vonatkozó kritikát olvasnak ki a belügyminiszter legutóbbi rendeleteiből is. Most azután ugyancsak ujjong a civisfelfogás, régen bukott városi klikkek volt vezetői hajtogatják az ígét: megmondtam! megmondtuk!! Pedig igaz van a belügyminiszternek is, viszont nem hibásak a dologban azok sem, akik nagyvárost akartak csinálni az egykori nagy faluból. Hanem az előre nem látott pénzügyi krízis a hibás egyedül abban, hogy sokan pazarlással vádolják a városi vezetőséget. És egyébként minden nagyobb változás megrázkódtatásokkal jár. Mindez azonban nem elég ok arra, hogy most már a Márton Imréék felfogásainak adjunk igazat s visszakivánjuk a régi időköt, köpködő kaszinóstól, bunda illatokkal itatott városi politikájával egyetemben.

*

+ **A házigazdák** megtanulták az utóbbi időben, hogy miképen kell a fejüket vakarni. Annyi az üres lakás Debreczenben, mint a tatárjárás óta talán soha sem volt. De azért a házigazdák a tarkóvakararon kívül egyebet nem akarnak megtanulni s még ma is olyan árakat kérnek az üres lyukakért, mint háziurakra, felperesekre boldogabb régi időkben. És csak várnak, várnak vénleányos reménykedések közt. Pedig hiu, hiábavaló minden reménykedésük. Mert még csak rosszabb időkre lehet kilátásuk a következő lakbérnegyedben, amikor csak folytatódni fognak a nagyobb lakásokból kisebb lakásokba való költözködések, ingó árverések stb. És nagyon okosan csak akkor cselekednek, ha a nagy lakásokat parcellázzák kicsinyekre, mint az Iparkamara is tette, olyan mértékben, mint ahogyan a mai viszonyok ezt a parcellázási szándékot régen érlelik még a mostani 4—5—6 szobát lakó családok körében.

*

+ **A feminista nők** meglátogatták Debreczent is s alkalmat nyújtottak egynémely rossz vicc forgalomba hozására, melyeket mint úgy a nőknek, mint nagyon okos törekvéseiknek jó barátjai, nem reprodukálunk. A feminista mozgalmak olyan mértékben, mint amelyen formában azokra szükség van, eredményeket is fognak érni. Hiszen milyen mértékben kevesebb dolga akad az anyakönyvezetőnek, természetesen, hogy olyan arányban tódulnak a kenyérkereső pályára, mely új társadalmi helyzetet teremt számukra. Hogy önálló helyzetekben, önállóan akarnak elhelyezkedni az élet viszonylataiban, azt senki sem vitathatja el tőlük s a feminista törekvések győzedelmeskedni is fognak, amennyiben azokat a változott viszonyok megkívánják, anélkül, hogy külföldi apostolok jöjjenek is el hozzánk s anélkül Császár Mária kisasszony önagsága ifjonti erejét féradságos agitációkban kellene kimerítenie. Ami nem azt jelenti, mintha ellene lennének agitációjának, amely minden feminista nőnél fordított arányban van Oláh Imre bátyánk működésével s minél szaporább dolga van

az egyiknek, annál inkább gyöngül a másik aktivitása. Egyébként jóleső tudattal állapítottuk meg, hogy a debreczeni feministáknak nemcsak a mozgalmuk koraibb, mint az itt járt külföldieké.

*

= **A háború réme** mégis csak elmúlik fejünk felől s marad továbbra is csak az a harc, amit egymás ellen folytatunk. Az azonban csak annál inkább szenvedelmesebb lesz. Bizonyítja ezt a *Herczeg* Ferencek, akik, mint az aradi eset igazolja, szintén betanulják a B. T. K. becsületsértő szótárát. A helyett, hogy füttyülnének a politikára, mint a Gyurkovits lányok a partiképtelen fiatalokra s a Dolovai nábob a romantikára. Csakugyan csunya dolog, hogy ma az írók is politizálnak s ha már írni akarnak, akkor is legfeljebb váltót írnak...

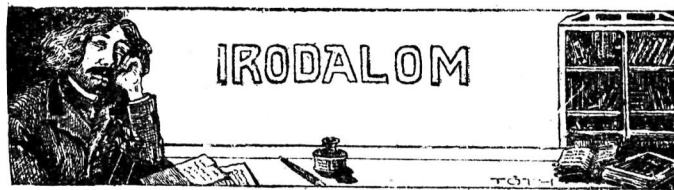
*

— **Új ev. főgimnázium Besztercebányán.** A besztercebányai ev. egyház régi gimnáziumát főgimnáziummá fejleszti ki. Az V-ik osztály már ez év őszén megnyílik. Minden évben egy osztállyal több lesz. Az intézetnek van jó hírű alumneuma, melyben 150 koronáért ebédet és vacsorát kaphat egész éven át bármelyik tanuló. Csak ebédet évi 100 koronáért lehet váltani. Az évi tandíj 40 korona. Az iskolának van segélyző és gyógyszer alapja, a beteg tanulók pedig ingyenes orvosi kezelésben részesülnek. Ugy az alumneumi, mint tandíjból jelentős engedmények vannak, valamint szép összeg szolgál a jó tanulók jutalmazására is.

*

Janalka Alajos kereskedelmi és műkertészeti telepe a Szoboszlói-úton. (Virágüzlete Debreczen, Piac-u. 59. sz. Telefon 8—44. Telep-telefon 10—46.)

*****

A Csokonai-körből.

Hiába! szereti az édesanya a gyermekét, sokat korholja, sokszor meg is fenýíti. Így van a debreczeni közönség a Csokonai-körrel; városunk eme egyetlen irodalmi körével is, mely a héten ásta le az elmúlt 1912. év határkövét.

Hiába! komoly irodalmi törekvések irányításában mégis csak a Csokonai-kör tartja a mérőszalagot s amire rányomja sok évtizedes bélyegét, az mégis csak nyer értékességében. Hogy egy kicsit konzervatív, amiatt zugolódhatunk, de mi lenne Magyarországból az egészséges konzervatizmus nélkül. Mikor az emberek olyan könnyen tévedhetnek a túlzások mesgyéjére.

Azért az egykoti civis-városnak mégis közel 1000 ija-fija diszeleg ott a Csokonai-kör taglétszámának névsorában s ez az ezer ember egyre fokozottabb érdeklődéssel viseltetik a kör működése iránt.

*

Az idén mozgalmasabb volt a kör közgyűlés, mint akármelyik elmúlt esztendőben. Ezelőtt 3 esztendővel 30 ember ült körül a közgyűlési asztalt, most háromszorannyian voltak az érdeklődők. Pedig ugyanakkor volt a Propper-ünnepély s a munka-

szünetes vasárnapot sokan használják fel utazásra is.

Egy kis része volt a mozgalmasságban annak is, hogy a fiatalabb irodalompartoló nemzedék a 15 választmányi helyre négy külön jelöltet állított a hivatalosan jelöltek mellett. Nem nagy nekibuzdulással, de még se minden eredmény nélkül folyt le az ellenzéki korteskedés. Egyik jelöltjük be is került, egyik-másik 5–6 szavazatkülönbséggel maradt le.

Ez a mozgalom nem árthatott a kör intencióinak, sőt ritkán történt meg Debreczenben, hogy a kör gyűlése ilyen fontos eseményszámba ment volna. Igaza volt Tisza Kálmánnak, mikor azt mondta, hogy ha valamely mozgalomnak nincs ellenzéke, akkor létesíteni kell. (Bár lehet, hogy nem is mondta soha ezt Tisza Kálmán, akinek még abban is igazsága volt, amit ráfogtak.)

*

Szávay Gyula, a kör főtítkára pompás konstrukciója, magas szárnyalású, nagy irodalmi értékességű beszámolót tartott. Gyönyörű irodalmi essay-jének pompázó virágait bokrétaiba szedve, learatták a napi sajtó hasábjai, egyébként külön lenyomatban, füzetben is meg fog jelenni.

Határozott ujjmutatással terelget minden kulturlelket arra az utra, melyen a Csokonai-kör halad s melyen a modern, magyar irodalmi törekvéseknek haladnia kell s hűséges sáfarkodással számol be az elmúlt esztendő eseményeiről.

*

A választmány tagjai lettek, legtöbb szavazatok sorrendje szerint: Löfkovits Artur, Zoltai Lajos, Zivuska Andor, Könyves Tóth Kálmán, dr. Kovács Gábor, dr. Tüdös Kálmán, dr. Boldisár Kálmán, dr. Jászi Viktor (uj), P. Nagy Zoltán, Kovács József polgármester, dr. R. Kiss István, dr. Ferenczy Gyula, dr. Dóczi Emil, Szathmáry Zoltán, Nagy Vilmos.

Világ-Könyvtár. Balzacnak, az emberi lélek nagy kutatójának páratlanul érdekes munkája az az essay-gyűjtemény, amely „Az elegáns élet fiziológiája” címen most jelent meg a Világkönyvtárban. Ebben a könyvében nem az élet nagy drámáit, hanem a hétköznapi apró komédiáit adja. Az elegáns élet maga szociális hatásaival és kinövésével sziporkázó szellemmel és mélyjáratu tudományossággal vonul itt el az olvasó előtt. A legkitünőbb szemü megfigyelő, a társas élet, a szokások, a házasság, a divat, az utcai élet, a viselkedés, a modor dolgait vizsgálja kegyetlen realizmussal, bátor fantáziával és meleg érzéssel. A mult század harmincas éveinek társadalmát veszi éles bonckés alá és eközben manapság is izzó érdekességű és érvényű igazságot hoz felszínre. A fordítás Balla Ignác kitünő munkája. A Világkönyvtár egy-egy kötetének ára 1.90 kor. és minden könyves boltban és vasuti állomáson kapható.

Magyar iskolai drámák.

(Folytatás és vége.)

Cselekvénye — bár tartalma nem egyéb, mint hittani vitatkozás az Isten egysége és háromsága, Krisztus és a szentlélek isteni lénye és természete fölött — gazdagabb és érdekesebb. Szatirájának vad gyűlölségtől csepegő mérgét Melius Péter ellen árasztja, ki az unitárius vallás leghatalmasabb ellensége volt. Tárnya az az állítólagos hitvita, melyet 1567 december 4-én tartottak Debreczenben s így megjelenését (a megírásra szükséges időt s a technikai készség

akkori állapotát számbavéve) 1569—1570-re tehetjük körülbelül.

Ugyanez időtájban (1569) jelent meg Abrudbányán „Comoedia /Balassa Menihart/ arulaltasarol melliel el Szakada az Magyar orszagi masodjc/ valasztot Janos/ kiraltul”. Nekünk itt — miután nem új irodalomtörténeti adatok után akarunk kutatni, hanem tudós és érdemes buváraink által eddig felkutatott adatok alapján a drámairás egy-egy korszakát és szellemét nagy vonásokban jellemezni — egészen mellékesnek tűnik fel, hogy ki írta ezt a drámát? Székesfejérvári Karádi Pál-e, vagy egyike irodalomtörténetünk számos Névtelenjeinek? A fő, hogy a XVI. század drámairásának egyik legérdekesebb emlékét birjuk benne.

Cselekvény ebben sincs több, mint a Sztáray darabjaiban, vagy a Válaszuti komédiában. De párbeszédei egymásból folyók, szenvedélyesek, gyorsak, érdekesek. Tárnya hittani vitatkozás: nem a reformációt, hanem a katolicizmust nyilazza a minden valószínűség szerint unitárius szerző, a mi dráma-irodalmi szempontból teljesen egyremegy. Eszözei durvák, kiméletlenek, aminthogy nem is lehetnek mások ennek a kornak keserves, vad állapotai között. De jellemfestése tökéletesebb, mint az eddigi kísérletekben; alakjait közelebb tudja hozni a való élet-hez; korának hus és vérből való igaz embereit igyekszik színpadra vinni, minden hibáival, erkölcstelenségével, léhaságával.

Igazán megdöbbentő képét nyújtja e szomorú kor bűnöktől terhelt embereinek.

S egy új motívum jelenik meg a vallási kérdések között: a politika. Sőt olyan bátran, olyan merészen, olyan elhatározó fontossággal jelenik meg ez az új elem, vallási tévelygéseinek ostromozása mellett Balassi politikai hitszegéseinek is olyan nagy teret juttat darabjában, hogy irodalomtörténetünk egyik tudósa nem ok nélkül nevezte el az első politikai színműnek. Azt hisszük ugyan, hogy e darabot első sorban a vallási villongás szülte s vezértémája hittani, de mindenképen el kell ismernünk, hogy a politikai kérdéseknek is súlyt és jelentőséget tud benne kölcsönözni s szerencsésen tudja vegyíteni ennek a kornak két mozgató elemét és vezető eszméjét. Elvitázhatatlan nagy érdeme, hogy nem elégedett meg azzal, hogy egy kérdést — protestáns vitázó drámák megszokott vesszőparipáját — a hit kérdését szakítsa ki korának forrongó életéből, de az egész kort igyekszik festeni, politikai romlottságával, erkölcsi züllesztésével, ádáz és engesztelhetetlen vallási gyűlölségével.

Természetes, hogy a kép, melyet kapunk, elfogult lélek torzított munkája, hiszen a kornak izzó levegője elborított minden agyat s elvakított minden szemet, az egymásíránt való gyűlölet minden szívben vad tüzzel égett, de maga a törekvés, figyelemreméltó és följegyzésre érdemes. Balassiban, a hitetlen és vallási szélhámosban és hazátlan politikai kalandorban ennek a szerencsétlen kornak sötét, vigasztalan képét kapjuk ríktó színekkel megfestve.

A darab hangja ehhez képest szenvedelmes, gonyos, de sokszor magával ragadó s ebben is fölülte áll a Sztáray sokszor kenetteljes bőbeszédűségének. Nyelve nem olyan zamatos, nem olyan magyaros s külső szépségeiben nem olyan dus, mint a Sztárayé, de darabosságában erőteljesebb, kifejezőbb, jellegzetesebb.

Apollo mozgósínház.

Igazgató Deési Alfréd.

Ma szombaton és vasárnap utolsó előadásai a

GYILKOS

moziszkécsnek.

SZÍNHÁZ.

Színházi jegyzetek.

A volt debreczeni szintársulat *julius* havi Debreczenben való vendégszereplését lefújták. Egyszerre csak nagyon kezdik hangoztatni, hogy nagyon jól megy a dolguk Nyíregyházán s hogy nagyon magas fokra hágott az ottani közönség érdeklődése.

Pedig a dolog ellenkezőleg áll. Nem annyira a nyíregyházai szezon pompás, mint amilyen reménytelennek mutatkozott be az egyhónapos debreczeni szezon s nem annyira a nyíregyházai érdeklődés fokozott mértékű, mint inkább a debreczeni közönség érdeklődése sülyedt le a fagypontra alá.

Hatvani Károly valósággal belefáradt a bérletgyűjtés izgalmaiba. Kimerülten jelent meg a Hungária tarokkasztalánál, kijelentve a kérdezősködőknek, hogy a *bérletgyűjtés meglepő* eredménnyel járt.

Hát csakugyan *meglepő* is volt az eredmény, amennyiben egy A) bérleten kívül senki sem jelentkezett. Az illető erős testi terjedelemmel megáldott urinő is inkább gőzfürdő helyett bérelt egy támlászekét fogasztási alapon.

Igy azután rögtön nagyon jó lett a nyíregyházai szezon, a mi volt színészeinknek.

*

A színigazgató választásra most már végre, fél-évi guirilla-harc után csakugyan kiírták a pályázatot. Pályázók mennyiségére erős kilátásunk lehet, de minőség tekintetében másképen fog állani a dolog.

Egy szellős nyári este bekukkantott Debreczenbe Sebestyén Géza is. Csak úgy felöltő nélkül jött s bejelentette nevezését a színigazgató pályázatra.

Éjjel azután nagyon lehült a levegő s Sebestyén Géza erősen panaszkodott.

— Borzasztó, milyen feledékeny vagyok, otthon felejtettem az überziheremet.

— Az még nem lenne baj, — jegyezte meg egyik barátja, — de a polgármester Józsi bácsihoz írott levélből is kifelejtettél valamit.

— ?!

— Igen, igen a 40,000 koronás takarékkönyvet, — végezte mondókáját az illető.

Sebestyén Géza borus arccal állapította meg e tény igazságát. És az ő színigazgatói szívére nézvést ez nagyobb baj, mint az idült gégehurutjának a felledőltő hiánya.

*

Na de itt járt Ditrói Mór is, akit — noblesse oblige — elsősorban *Beöthy László* ujságja, az *Esti Ujság* protezsált e héten először a fővárosi sajtóban.

A debreczeni színigazgatástól visszalépett Beöthy elhalmozta minden dicséretekkel Ditrói kollegáját.

Figyelmeztették is a cikkekre Ditróit, kérdezték, hogy olvasta-e.

— Igen, felelt Ditrói... A Laczi már megint kezdi...

Mert tényleg ilyen formán áll a dolog. Ugy tesz Beöthy, mint az egyszeri suviksz-kóstoló cigány. Nagyban ajánlja a suvikszot, ha már ő megette, — a kollegájának. Hátha az a tetejébe megeszi még a keféit is.

*

A színházi szerződés pontozatai bonyodalmasság tekintetében vetekednek Ince pápa bullájával.

Minden pontja biztosítja a városi érdekeket. Csak az a baj, hogy a színigazgató aspiráns rovására, aki ha *megbukik*, ezek folytán besavanyithatjuk a város jól felfogott érdekeit s eltehetjük a muzeumba.

*

Komjáthy, Békést már kevésbé emlegetik. Azoknak ugyanis már volt részük a debreczeni pártfogásban, amelyben a cirógatást a pofontól csak egy civishajszál választja el.

Az is igaz, hogy ezzel a hajszállal itt nálunk már annyi szép nemes, kulturális törekvést sikerült megfojtani.

Spectator.

SZÜLŐK FIGYELMÉBE!

Középiskolai tanulók internátusa!

A „Győrvárosi Diákotthon“ egyesület által közadakozásból létesített, Győr sz. kir. város legszebb részén, az összes középfokú iskolák (főgimnázium, főreáliskola, felső keresk. iskola) közvetlen közelében egyelőre 60 növendék számára ojonnan épített, központi fűtéssel, villanyvilágítással, fürdő- és zuhany-szobákkal, tágas háló-, étkező- és tantermekkel berendezett

DIÁK-OTTHON (INTERNÁTUS)

néhány új jelentkezőt felvesz.

Az intézet állami felügyelet alatt áll. Igazgatósága Győr sz. kir. város előkelő polgáraiból alakult, vezetője BARANYÓ ANDOR állami főreáliskolai tanár. ++

Az évi ellátás díja 1000 korona. Jelentkezéseket elfogad s kívánatra ismertető füzetet küld

AZ IGAZGATÓSÁG GYŐR.

Fürdőmegnyitás!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozni, hogy a Telegdy-féle, jelenleg

„DIANA“ fürdőm

(a vasutal szemből)

megnyílt és azon kellemes helyzetben vagyok, hogy a n. é. közönség igényeit kielégíthetem, amiről a közönség meggyőződését kérem.

Tisztelettel

Kabai József,
fürdőtulajdonos.

Gőzfürdő délelőtt 1 korona, délután 70 fill. Kádfürdő 1 korona 30 fill. Nőknek gőzfürdő hétfőn, pénteken egész nap és szerdán délután. Férfiaknak gőzfürdő kedd, esütörtök, szombaton egész nap és szerdán délelőtt. Füzetjegy ára 7 korona, tartalmaz 10 darab gőzfürdőjegyet, érvényes délelőtt és délutánra.

921—1913. v. k. szám.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. jbiróságnak V.—1714.—1913. számu végzése folytán közhírré tétet k, miszerint Eisler József és Testvére bpesti cég részére 224 kor. 61 fill. tőke, ennek 1912. év deczember hó 25. napjától számítandó 6% kamata és az eddig összesen 116 kor. 19 fill. perköltség erejéig 1913. évi március hó 19-én biróilag felülfoglalt és 7455 koronára becsült sajtók és gépekből álló ingóságok 1913. évi június hó 30-án délelőtt 9 órakor kezdetét veendő és alperes cég Margit-fürdői dobozgyár telepén, Fürdő-utcán 4. számu háznál megtartandó nyilvános birói árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Megjegyeztetik, hogy az árverés mindazon foglaltatók részére, kik már jogerős végrehajtási zálogjogot nyertek, elrendeltetik.

Debreczen, 1913. évi június hó 5-én.

Török, birói kiküldött.

681—1913. végrh. sz.

Árverési hirdetmény.

Alólírott birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. -a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a debreczeni kir. törvényszéknek 1913. évi V. 1700. számu végzése következtében dr. Sajó Béla ügyvéd által képviselt Guttman Sámuel javára 500 kor. s jár. erejéig 1913. évi ápr. hó 6-án foganatosított biztosítási végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 1700 koronára becsült következő ingóságok, u. m. : butorok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a debreczeni kir. járásbiróság 1913-ik évi V. 1700. számu végzése folytán 500 kor. tőkekövetelés, ennek 1913. évi február hó 14. napjától járó 6% kamatai, 1/2% váltódij és eddig összesen 127 korona 40 fillérben biróilag már megállapított költségek erejéig Debreczenben, Nagy-Elep 52. sz. a. leendő megtartására 1913. évi július hó 4-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §§-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Debreczen, 1913. évi június hó 12. napján.

Gál Vilmos, kir. bir. végrehajtó.

Nem Fáj a Feje másnap ha

Littke pezsgőt iszik

KOVALD PÉTER ÉS FIAI

es. és kir. szab. kelme- és szőrmefestő, vegyztisztító és gőzmosógár BUDAPEST, VII., SZÖVETSEG-UTCA 37. SZÁM ALATT

megbizói kényelmét szem előtt tartva elhatározta, hogy minden tekintélyes vidéki városban képviselőket létesít és ezáltal módot nyújt a nagyérdemű közönségnek arra, hogy cégét — a csomagolás és postaköltségek mellőzésével — közvetlenül felkereshesse ooooooooooooo

FARKAS BELLA

DEBRECZEN, MIKLÓS-U. 5.

vette át a képviselőt és a gyár rendes árában vállalja az uri-, női- és gyermeköltönyök, diszlitő és butorszövetek, függönyök, kézimunkák, szőnyegek, csipke- és végáruk, szőrmék stb.ek vegyztisztítását és festését.

Ugyszintén ágytollak tisztítását és fehérneműek mosását is.

A nagyérdemű közönséget biztosítva kifogástalan munkájáról és mindenkor méltányos áráiról, szíves jóindulatába és figyelmébe ajánlja a képviselőt és számos megbízást kér a Kovald Péter és fia cég.

Leltározás alkalmából

szőnyeget minden nagyságban, ágy elé valókat, futókat, kókusz-szőnyeget, függönyöket, hencser átvetőket, butor szöveteket, ágy és asztalterítőket, gyapjutarakárokat, keleti perzsa szőnyeget stb. stb. a legnagyobb választékban és rendkívüli olcsó árak mellett árusítja ooooooooo

Haas Fülöp és Fiai

Debreczen, Piac-u. 59. sz. Kaszanyitzky mellett

LUKÁCS VILMOS

és Testvére cementárúgyára

Debreczen, Hatvan-utca 5.
TELEFON 308. SZÁM.

Telefon 632.

Telefon 632.

HALMÁGYI

divatháza Debreczen, Piac-utca, a főpostával szemben.

Costüm osztály.

Női- és leány-costümök, remek kivitel . . . K 30-tól.

Pongyola osztály.

Creton és mosó Delain, divatos formák . . . K 10-től.

Felöltő osztály.

Kék cheviott felöltők és Raglánok. . . . K 18-tól.

Eredeti modellek.

Szolid, olcsó árak.

Előzékeny kiszolgálás.

Külön mérték osztály.